

10) PRINCÍP SPOLOČNÉHO DOBRA

Rodinná katechézka 242-2022 (835)

www.inky.sk

týždeň po 10. 7. 2022

... alebo o teórii hier v trochu inom vydaní.

BOŽIE SLOVO:

(1 Kor 12, 26-27)

Čítanie z Prvého listu sv. apoštola Pavla Korint'anom: *Ak teda trpí jeden úd, trpia spolu s ním všetky údy, a ak vychvaľujú jeden úd, radujú sa s ním všetky údy.* ²⁷ *Vy ste Kristovo telo a jednotlivo ste údy.* Počuli sme Božie slovo.

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 302, 322+324, 337)

Dnes máme na pláne posledný z princípov sociálnej náuky Cirkvi, ako nám ich zhrnul o. Mahoney. O tomto poslednom princípe hovorí v skratke toto: „*Pod spoločným dobrom rozumieme sociálne podmienky, ktoré dovoľujú, aby ľudia dosiahli svoj plný ľudský potenciál a realizovali svoju ľudskú dôstojnosť.*“ *Pod sociálnymi podmienkami má Cirkev na mysli a predpokladá "rešpekt k osobe," "sociálny blahobyt a rozvoj skupiny," smerovanie orgánu verejnej moci k "mieru a bezpečnosti."* *Dnes, v dobe globálnej previazanosti sa princíp spoločného dobra javí v potrebe medzinárodných štruktúr, ktoré môžu podporiť vyrovnaný rozvoj osôb a rodín naprieč regionálnym a štátnym hraniciami. Vždy bude predmetom diskusií to, z čoho sa tvorí spoločné dobro. Absencia citlivosti voči spoločnému dobru je vždy známkou úpadku spoločnosti. Ak je zmysel pre komunitu narušený, záujem o spoločné dobro klesá. Riešenie komunitných problémov je liekom proti nespútanému individualizmu, ktorý podobne ako neumŕtvované sebecko môže zničiť rovnováhu, harmóniu a mier vo vnútri a medzi skupinami, regiónmi, krajmi a štátmi.“*

Evanjelium je logické. Božie prikázania sú logické. Sú dobré a správne nie preto, že sú Bohom nariadené, ale sú Bohom nariadené preto, že sú dobré, správne, užitočné a prospešné, mohli by sme povedať. A tak aj princípy sociálnej náuky Cirkvi z viery Cirkvi odvodené sú dôležité preto, že jednoducho sú dobré a prospešné a nevyhnutné pre dobro spoločnosti aj jednotlivca, jedno, či dotýčaný je kresťan alebo nie, veriaci alebo nie.

Tak je to aj s princípom spoločného dobra. Najlepšie to pochopíme, ak si predstavíme svet ako hru – napríklad futbalovú ligu. *Ak sú všetky mužstvá a kluby silné a kvalitné, dodržiavajú sa pravidlá, tak sa hrá skvelý futbal, všetci, futbalisti aj fanúšikovia si to užívajú, sponzori sú spokojní a radi to zafinancujú, futbalisti slušne (dokonca veľmi slušne) zarobia a všetci sú hrozne spokojní. Keby ale niekto začal zavádzať nekalé mafiánske praktiky, podplácať rozhodcov, prestali by sa dodržiavať pravidlá hry aj ligy, keby jeden klub bol silný a ostatné slabé a nekvalitné – potom by ani liga nefungovala, nikoho by to nebavilo, sponzori by odišli a nakoniec by možno celá liga prosto zanikla a všetci by na tom iba stratili.*

So štátom a s ľudskou spoločnosťou je to podobné. Vezmite si napríklad Rímske impérium. Možno ho vnímame ako skvelú a úžasnú epochu dejín. Preto nás môže prekvapiť verdikt sociológa Rodneyho Starka, ktorý hovorí, že najväčším prínosom Rímskej ríše svetu bol jej zánik. Dôvod? Hovorí, že v skutočnosti nástupom rímskej ríše sa vývoj civilizácie v ním ovládanom svete zastavil. Technická úroveň rímskej civilizácie bola na jej konci zhruba rovnaká ako na jej počiatku. Okolité národy, kedysi zaostalejšie, ju v závere predstihovali, spomeňme hoci aj Germánov a ich technológie spravovania kovov. Po zániku Ríše sa vývoj znova rozbehol – až natoľko, že odborníci hovoria, že hociktoré storočie následného stredoveku by sme mohli označiť za storočie vedeckej a technickej revolúcie. Jedna z príčin, prečo Rím za toľké roky a s toľkými zdrojmi, ktoré mal k dispozícii, nedokázal nič podobné, je práve toto: bolo to *impérium*. Impérium nesleduje spoločné dobro všetkých. Impérium sleduje dobro úzkej vládnucej vrstvy, ktorá si užíva výhody plynúce z toho, že k nej prúdia výsledky práce ohromnej základne miliónov podmanených obyvateľov, dokonca v prípade Ríma otrokov. Zo strany vládcov neexistuje motív vymýšľať technológie v záujme blaha obyvateľstva – a zase obyvateľstvo nemá ani chuť ani možnosti niečoho podobného, pretože spravidla ledva prežíva, akurát natoľko, aby mohlo na daniach slúžiť blahu vládnucej triedy. V Ríme touto triedou bolo mesto Rím a rímski občania, ktorí žili z „chleba a hier“ zadarmo. Dnes môžeme podobné veci vidieť napríklad na ruskom impériu na východ od nás. Napriek obrovskému nerastnému bohatstvu a obrovským príjmom z jeho predaja sa ruské impérium za posledné desiatky rokov v podstate nikam neposunulo. Prečo? Pretože jeho cieľom nie je všeobecné blaho spoločnosti, ale luxus, moc a bohatstvo „verchušky“, zloženej zo „silovikov“, oligarchov a samozrejme, prezidenta. Dokonca je výhodné „mužikov“ v záujme ovládania a využívania ponechávať v chudobe a závislosti na štáte.

Čo sa zmení, ak sa v spoločnosti začne hrať podľa *pravidiel* – a teda začne pracovať na *spoločnom dobre pre všetkých*? Môžeme to dnes vidieť sami na sebe: aj ľudia, ktorí o sebe na Slovensku zmýšľajú ako o *chudobných*, žijú v zásade lepšie, ako žil rímsky cisár: lepšie bývanie, kúrenie, teplá a studená voda, hygiena, v samoobsluže alebo hoci aj v McDonalde výber jedál, o akom sa imperátorom starého Ríma ani nesnívalo, možnosť zábavy (TV, internet,...), dopravy, výletov a dovolení, o akých sa ani tým najbohatším v minulosti ani nesnívalo. Inými slovami, ak spoločnosť funguje a prosperuje celá, pretože usiluje o spoločné dobro všetkých a je motivovaná na ňom pracovať, výsledkom je, že v zásade všetci jej členovia sa majú a žije sa im lepšie, než sa často žije vládcom a imperátorom veľkých ale skostnatých ríš. Možno rôzni šachovia a vodcovia sedia na zlatých stoličkách a robia to (veď viete čo) na zlatých záchodoch, lenže o čo inak sa sedí na nich ako na obyčajných? A nemajú mnoho iných vecí, ktoré vo fungujúcej spoločnosti má väčšina ľudí.

NA ZAMYSLENIE:

Vráťme sa k úvodnému úryvku z listu Apoštola Korint'anom. Niekedy to chápeme ako *prikaz* – že takto by sme mali žiť v spoločnosti Cirkvi. Ale čo takto pozrieť sa na to ako na konštatovanie? Že ak sa darí v spoločnosti – jedno, či v rodine, obci, firme, farnosti – všetkým, sú šťastní a spokojní všetci? A naopak, ak sa niekomu nedarí, viac alebo menej na to doplácajú všetci?

Je teda aj v našom vlastnom osobnom a sebeckom záujme žiť a správať sa tak, aby sme boli spokojní nielen my, ale aj manžel, manželka, susedia, kolegovia, na trochu vyššej úrovni občania národa. Nie nadarmo najlepšie sa žije v spoločnostiach, kde sú občania väčšinovo spokojní. A nie, nie je to naopak. Nie je to tak, že spokojní sú, lebo sa im vedie dobre. Takto to nefunguje. Inak by sme my, najblahobytnější generácia Slovákov od vzniku Vesmíru, mali byť všetci strašne spokojní. A nie sme. Stále máme pocit, že nám ktosi krivdí, že nás ktosi okráda, škodí nám, podvádzá a utláča – a vidieť to aj na výsledkoch. Za tie roky od získania slobody v roku 1989 sme dnes mohli byť omnoho, omnoho ďalej!

Istý manžel hovoril o tom, ako jeho manželstvo už bolo na pokraji rozpadu. Raz, keď sa zaň zúfalý modlil, ho náhle osvietilo. Ráno, keď vstal, obrátil sa k manželke a prosto sa opýtal: Čo môžem dnes urobiť, aby som tvoj deň urobil lepším? Žena si najprv myslela, že si z nej strieľa. Potom ho nevrlo poslala do kuchyne umyť riady. Myslela si, že ho tým nahnevá. On išiel a urobil to. Na druhý deň sa opýtal to isté. Poslala ho upratať garáž. Išiel. Robil to ďalej, každý deň. Dnes ich manželstvo funguje ako nikdy predtým a obaja sú neskonalé spokojní...

Firmy v komerčnom sektore tiež pochopili, že ak sú zamestnanci nespokojní, ani veľká výplata to nenapraví. A naopak, zamestnanec rád ostane vo firme aj s menšou výplatom, než by mal inde, ak je tam šťastný, cíti sa dobre, má pocit dôležitosti, docenenia, vidí, že firme na ňom záleží a berie ho vážne...

OTÁZKY:

< Aké poučenie by sme si mohli z tohto princípu vziať pre rodinu... malé spoločenstvo... farnosť? Pozrime sa na problémy – aj v obci, v štáte. Nakoľko za nimi stojí práve toto – že manžel, rodič, animátor, farníci, farár, biskup, politici, občania nesledujú spoločné dobro? >